

PRZENIEŚĆ SIĘ (58) *vb pf*

się (31), się (27).

Pierwsze e jasne; w inf -é- (4), -e- (2); -e- Mącz; -é- : -e- SarnStat (4:1); w imp prawdopodobnie e jasne (tak w nieś); w praet, plusq i con -niósł (3) Oczko, SarnStat (2), -niosł (1) Mącz; -nieśli; part praet act z tekstów nieoznaczających ó; w pozostałych formach e oraz o jasne lub prawdopodobnie jasne (tak w przenieść).

inf przenieść się (12). ◇ fut 3 sg przeniesie się (1). ◇ praet 1 sg m przeniosłem się (1). ◇ 3 sg m przeniosł się (12). f przeniosła się (2). n przeniosło się (3). ◇ 1 pl m pers -smy się przenieśli (1). ◇ 3 pl m pers przenieśli się (8), przeniosły się (1) [cum N pl: dziedzicy] KołakCath. m an przenieśli się (1). subst przeniosły się (1). ◇ plusq 3 sg m był się przeniosł (1). ◇ 3 pl m pers przenieśli się byli (1) StryjKron, byli się przenieśli (1) SkarŻyw. ◇ imp 2 sg przenieś się (1). ◇ 2 pl przenieście się (1). ◇ con 1 sg m bych się przeniosł (1). ◇ 3 sg m by się przeniosł (4). n by się przeniosło (3). ◇ part praet act przeni(o)swszy się [zapis: -zwszy] (1) StryjKron, przeni(o)wszy się (1) NiemObr.

Sł stp s.v. przenieść, Cn brak, Linde XVII – XVIII w. s.v. przenieść.

I. W funkcji zwrotnej (46) :

1. Zmienić miejsce swego stałego lub chwilowego pobytu (39) :

A. Poruszając się w sposób fizyczny: o ludziach i zwierzętach (34) :

Zwrot: »na insze się miejsce przenieść« (1): Mutare coelum et sedes, Ná ynŹe Źie mieyŹce przenieść. Mącz 239a.

α. O jednostkach (18) :

przenieść się dokąd (1): co Źię podoba onym [nieuczciwym prawodawcom], to iest prawo. A nałóg ták[i]; porwać tego, owego, To tám, to łám, przenieść Źię CiekPotr 79.

αα. Przejść lub przejechać do innego mieszkania, innej miejscowości, czasem do innego kraju, przeprowadzić się (16) : Demigrare – PrzenieŹc Źzie Calep 303b.

przenieść się do kogo (3): pothemze mv organiftha kazal zdomv precz, y przenyoŹ Źzye do pyekarky na Ribithwy LibMal 1547/125. Cf przenieść się od kogo do kogo; do kogo skąd.

przenieść się od kogo do kogo (1): Młodzienietz łátwie ZądóŹi vwierzyŹ/ a dáŹ Źie zwieŹcz. A tak od Práwdi z BurgmiŹtrzem Dozwolá a z Ządzą do Swewolé Źie przenioŹŹ [rzeczowniki abstrakcyjne sę tu nazwiskami postaci literackich]. ForCnR B2v.

przenieść się do kogo skąd (1): Kráterus Alexándrá wielkiego Hethman/ człowiek bogáty/ ŹtáraŹ Źie o tho v Diogenefá Philozophá/ áby Źie do niego z Aten przenioŹŹ. Phil F.

przenieść się dokąd (12): Iezu ienŹes wŹtępuiácz przed nieprziiacielŹkim mieczem do egiptus Źie przenieŹc raczyŹ. ŹmiŹuy Źie nad nami. TarDuch Bv; LibMal 1547/125; Potym w onym dworze nie chćiał bywáŹ/ ále Źie przenioŹŹ ná zamek BielKron 327v; SkarŻyw 534, 574; SarnStat 664. Cf przenieść się skąd dokąd; Zwroty.

przenieść się skąd dokąd (2): iefli który z poddánych Ziem y PańŹtw náŹyzych chćiałby do Ziem Zakonu dla mieŹzkánia Źie przenieŹc [ratione incolatus se transferre JanStat 850] SarnStat 1073; PowodPr 36.

Zwroty: »przenieść się do ... inszego« (2): iż iefliby czykolwiek kmieć z poddanych náleznych duchownych y świetckich gdzie indzie wciékłzy przeniółł fie do imienia infzého *SarnStat* 662 [*idem*] 935.

»z jednego ... do drugiego się przenieść« (2): iż nie więcý ieno ieden kmieć káždého roku z iednéy wsi do drugiey może fie przenieść [*se de una villa in aliam transferre poterit JanStat* 1081] z práwá/ y wolnie. *SarnStat* 659 [*idem*] 927.

Przen [dokąd] (1): (nagł) POTROYNY O SOBIE [...]. (–) Gdym Philemonem będąc w Atheniech żártował Z obyczáiw, á w nich fię nikt nie poprówował, Przenioółłm fię do Rzymu: y tám Plautowymi Vítý dáremnie mowiąc, kráymi podziemnymi Przyśzedłem ná pułnocy *CiekPotrHerb*)?(3.

ββ. *Przejsć do innego pomieszczenia (1) :*

Zwrot: »indzie się przenieść« (1): Quum coenaculum perplueret alio nos contulimus, Gdy do kownáty kápáło/ yndziełmy fie przenieśli. *Mącz* 307a.

β. *O grupach ludzkich: plemionach i narodach (czasem reprezentowanych przez swego wodza): powędrować do innej krainy (8) :* Tedy Abram ruźył fię z námiotem śwym/ á przeniółł fię [*venit*] y miełzkał w rowninie Mámre *BibRadz Gen* 13/18.

przenieść się skąd (2): Germani in Gallias immigraverunt, Przenieśli fie álbo wnieśli fie z Niemiec/ do Franciey wciągnęli. *Mącz* 221a. *Cf przenieść się skąd dokąd.*

przenieść się dokąd (6): *BibRadz* I 21b *marg;* *Górndworz* Z3; Ieśli ziemiá fię wam wáłzá niepodoba/ przenieście fię do ziemie nálezey: wktorey ieft przybytek Páńłki/ á miełzkayćie miedzy námi *SkarŻyw* 504; A Draikolik álbo Dracolit Pan Litewłki/ podawłzy Krzyżakom Zamek Onkaim w Litwie/ ná ktorym był Stárołtá/ ze włyłtká Litwą ktorzy przy nim w Zamku byli/ wiaré Chrześciáńłką przeniozwłzy fie do Prus/ przyiął. *StrykKron* 375, 46; [*BielKron* 1551 17v]. *Cf przenieść się skąd dokąd.*

przenieść się skąd dokąd (1): Potym z támtąd przeniółł fię Abram ná południe [*profectus est Abram eundo et proficiscendo ad meridiem*]. *BibRadz Gen* 12/9.

Szereg: »przenieść się albo wnieść się« (1): *Mącz* 221a *cf przenieść się skąd.*

γ. *O ludziach piastujących urząd i członkach zakonu: zmienić siedzibę [dokąd] (5) :* Potym drudzy krolowie [*egipscy*] opuściłwzy Thebe gdzye pirwey głową miełzkáli/ tám fie [*do Memfis*] przenieśli *BielKron* 9; Gdy pobożny Cefarz Constantinus Stolicy śwey Rzymłkiey/ Stolicy Chryłtułowej włtápiłwzy/ do Grecye y przeniółł/ y łtolicę śwá záložył w Mieście Conłtántyopolim/ RZymem nowym ie názwałwzy *PowodPr* 32.

Zwroty: »przenieść się kędy indziej« [*szyk zmienny*] (2): A też to wielkie *inconueniens* áby Biskup Rzymłki/ dla tego iż ieft Biskupem Rzymłkim/ będąc namiestnikiem Piotrowym/ mógł przeniówłzy fię kędy indziej tę prerogátywę/ cále záchowác *NiemObr* 54, 54.

»na [*jakie*] miejsce się przenieść« (1): Mniłzki Witowłkie v Piotrkowá pośiekli okrom trzech ktore były w lás wciékłý/ przeto fie pothym ná pewnieyłze mieyłce do Bułká przeniółły/ á Opátłtwo Bułkie do Witowá przenieśli. *BielKron* 360v.

δ. *O zwierzętach (2) :*

Zwrot: »z gniazdem się przenieść« = *zagnieżdżyć się* (1): *Mącz* 220d *cf* »na insze miejsce się przenieść«.

»na insze miejsce się przenieść« (1): *Cassita* nidum migravit, *Skowronek* fie ná ynſze mieyfce s gniazdem przenioſł.*Mącz* 220d.

»przenieść się precz« (1): od ptaká niebieskiego do bydłęcia/ przenieſli fie precz y odeſſli [*transmigraverunt et recesserunt*]. *Leop Ier* 9/10.

Szereg: »przenieść się i odeść« (1): *Leop Ier* 9/10 *cf* *Zwrot*.

B. W sposób cudowny [dokąd] (2) :

W porównaniu (1): iakoż tedy mowicie duży moiey [*tj. mnie*] przenies fie na gorę iako wrobił *WróbŻółt* 10/2.

Przen [*skąd*] (1) : Okázác że tu było/ gdzie fie drugie Concilia nie ták wybornie z Piſmem ſwiętym zgadzaią/ álbo opowiedzieć dla czego y gdzie fie był Duch ſwięty z Kościoła Bożego przenioſł. *WujJud* 73.

C. W sferze nadprzyrodzonej: przejść po śmierci do nieba [dokąd] (3) :

przenieść się czym (1): Trzeci ſtan ieſt tego miałta duchowie ábo duże ludzi ſpráwiedliwych/ ktorzy tu w cieie żyli/ á ſmiercią fie iuż do niebá przenieſli/ tu miedzy námi ciála fwoie zoſtáwiwſzy. *SkarKaz* 634a.

przenieść się skąd (2): iſz [*Blezylla*] zciemności/ przenioſła fie do ſwiátłości/ á zá gorącey wiary początki/ wzięła doſkonáley roboty zapláte. *SkarŻyw* 196; *KołakCath* A3v.

2. Zmienić swoją przynależność [do czego] (7) :

przenieść się do kogo, do czego (5): á S. Antoni proſząc v ſtárfzych ſwych áby mu do cieſnieyfzey Reguły wolno było wedle kanonow przenieść fie/ ztrudnością to vproſił *SkarŻyw* 543; *PowodPr* 36. *Cf* *przenieść się z czego do czego*; *Zwrot*.

przenieść się w co od kogo (1): Cić [*Tatarzy Sergiańscy*] walczą dziś przeciwko nam Polakom wſtáwicznie/ ktorzy z Kościoła Bożego w Dyabłów Kościół od nas ſye przenieſli/ y ze wſzytkim Piekłem ſprzyſięgli ſye ná nas. *OrzQuin* M3v.

przenieść się z czego do czego (1): Podobać fie to cieieſnemu rozumowi/ gdy ſobie przypomina to co fie z przodki náſzymi działo/ ktorzy rázem wielkim hurmem przenieſli fie z pogáńſkiego báłwochwáłtwa/ do Papieſkie^{go} rzkomo nabożeńtwa *NiemObr* 15.

przenieść się od kogo dokąd (1): y czemu wy fałzywi wykładacze piſma ſwiętego mouicie ku mnie abych fie od dobrej wiary przenioſł, na wyſoką pychę walzę, iako wrobił lata na gorę. *WróbŻółt* D5v.

Zwrot: »z jednego ... do drugiego się przenieść« (2): áby było wolno koźdemu z iednego práwa do drugiego/ wſzákże bez krzywdy inych/ przenieść fie [*de uno iure in aliud transmigrare JanStat* 903]. *SarnStat* 1119, 1119 *marg*.

II. W funkcji rezultatywno-samoistnej: ulec zmianie pod wpływem oddziaływania zewnętrznego (czyjegoś działania lub czynników naturalnych) (12) :

1. Znaleźć miejsce gdzie indziej; przen [*dokąd*] (2) : Gdyby fie w niebo iego kápłáńſtwo przenioſło/ y zakonby fie teź iego w niebo przenioſł/ iáko mowi Apoſtoł/ y muſiałyby w niebie grzechy być ná ktore zakon dáią. *SkarKaz* 157a.

2. Zmienić się (10) :

a. Jakościowo [na co] (1) : ZDąło się Pánu BOgu/ áby Kápłáńfka doftoyność/ w ftárym Kápłáńftwie niezofłtálá/ ále żeby to/ ktore było w Lewitach/ y w Aaronie/ ná porządek Melchifedechá przeniofło się Kápłáńftwo: ktore záifte teraz w Kościele kwitnie od Chryftufá áż do tąd. *LatHar* 195.

b. Zmienić swój podmiot lub obiekt oddziaływania (9) :

α. O władzy państwowej i religijnej i innych zjawiskach życia społecznego (8) :

przenieść się do kogo (4): *SkarJedn* 173; *StryjKron* 270; *WujNT przedm* 31; Gdy się rząd do świeckiego Krolá przeniofł/ było iuż gorzey. *PowodPr* 60.

przenieść się dokąd (5): *SkarJedn* 386, 402 [2 r.] [*cf W przen*]; *Oczko* 2v [*cf W przen*]; Dzieie zás Apoftolńkie opifuią kościoł iego; iáko się począł od Ieruzálem głównego miáftá Zydowńkiego: á iáko się rozfzerzył y przeniofł do Pogan/ y do miáftá ich głównego Rzymu. *WujNT przedm* 31.

przenieść się skąd (2): *Oczko* 2v; A tu iuż z Herbu Kolumnow Xięftwo Zmodźkie y Litewńkie przeniofło się po mieczu do Kitauruńfow *StryjKron* 270.

W przen (4) : Tám [na Rzym] oko fwoie obrácać/ gdzie się chwałá Boża przeniofłá/ gdzie nabożeńftwo/ y náuká/ y Kroleftwo Chryftufowe kwitnie *SkarJedn* 402, 386, 402; Stámtąd [z Grecji] gdy fye Pífmá y Rozum z Páńftwem do Rzymu przeniofł/ iuż nie wzmiankam/ ále zálotóm/ wzywaniu/ á opifaniu Cieplic przypátrzyć fie możem *Oczko* 2v.

β. Znaleźć inne, szersze zastosowanie [do czego] (1) : Ztądże co dawno o głupich Krolách *Póeta* powiedział/ to się do nálzych czáfów przenieść może [*ad nostra tempora transferri potest*]: Krolowie broiá/ á poddáni pokutuią. *ModrzBaz* 144v.

Synonimy: I.1.A. pość, powędrować, przesiedlić się, ruszyć, udać się; α.α.α. przejechać, prześć.

Formacje współrdzenne cf NIEŚĆ.

Cf PRZENIESIENIE SIĘ